

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
Од Единаесетто продолжение на Сто и
четвртата седница на Собранието на
Република Македонија
одржана на 22 мај 2002 година

Седницата се одржа во салата за седници на Собранието на Република Македонија со почеток во 13,20 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше Стојан Андов, претседател на Собранието на Република Македонија.

СТОЈАН АНДОВ:

Ги молам пратениците да влезат во салата.

Продолжуваме со работа по 104-та седница на Собранието на Република Македонија.

Продолжуваме со претрес по Предлогот за донесување на закон за издавање обврзници на Република Македонија за денационализација, со Предлог на закон.

Продолжуваме со претрес по Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

Собранието го усвојува предлогот за донесување закон за изменување и дополнување на Законот за издавање на обврзници на Република Македонија за денационализација.

Меѓутоа, не можеме да гласаме.

Минуваме на точката 11-Предлог за донесување на закон за банки со микрофинансирање, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието, Ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес по предлогот за донесување на законот.

Молам, кој бара збор?

Има збор г-динот пратеник Димитар Бузлевски.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Господине претседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници од Владата на Република Македонија.

Овој закон е посебен закон, или во правната терминологија таканаречен

лекс-специјалист за уредување на една одредена економска сфера, која што е синтетизирана во делот на банкарското работење, или поточно, во оној дел од банкарското работење, кој што се однесува за микрофинансирање.

Оттаму, претпоставувам дека во материјалот кој што го имаме добиено, бидејќи во материјалот законот е насловен како Предлог на закон за банки за "Микрофинансирање".

СТОЈАН АНДОВ:

Тоа е техничка грешка.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Тоа значи се однесува на една посебна економска активност која што има за цел во постојниот банкарски сектор во Република Македонија да се институционализира и таква банкарска институција, која што првенствено своето деловно работење ќе го насочи кон финансирање на микро-проекти, кои што како проекти ќе ги носат трговци поединци, лица кои што се занимаваат со слободни занимања. Тука се опфатени адвокати и нотари, лица кои се занимаваат со земјоделска дејност и лица кои што вршат занаетчиска дејност. Сето тоа е во ред, затоа што според досегашната практика во деловното банкарство, проектите од ваквите носители на една економска активност највероватно биле запоставувани во вкупната деловна политика на банкарските институции, со оглед на тоа дека тие претставуваат малитрговци, мали претпријатија и во рамките на вкупната активност во банките, нивната активност доволно не се ценела, т.е. нивните проекти највероватно биле според сознанијата на предлагачот запоставувани, а со оглед на тенденцијата која што е присутна во земјите во транзиција и во рамките а таа тенденција еден дел од стопанската активност се лоцира на малите бизниси, дури и на семејните бизниси, добро е што на еден ваков начин може да дојде до динамизирање на вкупниот економски развој, ако доволно се води сметка за активноста на и овие стопанственици во Република Македонија.

Токму затоа, ја се согласувам со идејата дека малите бизниси мораат да бидат соодветно институционално и финансиски подржани. И токму заради тоа, мислам дек аовој закон заслужува внимание во основната цел која што сака да се постигне со тој закон. Но, и во оваа прилика ќе кажеме сепак, едно но, кое

што се однесува на содржината на законот, иако претходно зборував дека благородни се целите кои што сакаат да се постигнат со носењето на овој законски проект. Одредбите кои што се вградени во законскиот текст, најблаго кажано, побудуваат сомнеж во намерата и целисходноста коју што се сака да се постигне со носењето на ваков закон. Или поинаку кажано, ако се интервенира на текстот на законот, а тоа го имаме направено со предлог на амандмани и да се отстранат овие неправилности кои што по нас од пратеничката група на СДСМ и по мене како пратеник, индивидуа во овој Парламент, мислам дека законот ќе ја постигне целта за која што и ќе се донесе.

Првата моја забелешка е за следното: Банката е должна, значи микро банката е должна да работи според одредбите на законот за банки. До тука, тоа е се во ред, затоа што законот за банки е системски закон, кој што го уредува општиот и посебниот амбиент за работа на сите банки во Република Македонија и кои што би рекол дека во областа на банкарството е мал устав, кој што треба да се работи и сите закони, кои што се носат, како посебни закони во таа сфера, треба да бидат усогласени со одредбите на тој закон, на Законот за банки. Но, овде таа практика се напушта и се додава продолжение на таа реченица, каде што можете да ја погледате во член 3 од Законот, во кое што продолжение се вели: "доколку по овој закон не е поинаку уредено". Мислам дека нашата практика, нашето искуство, седејќи во овие клупи, не упатува на констатацијата прво правнички потоа и содржински дека со посебен закон не може да се даде можност да се работи во одредена сфера надвор од одредбите на основниот закон, односно на базичниот закон. Тој закон кој што ја уредува вкупната банкарска активност и оттаму, оваа реченица која што е содржана во членот 3 од Законот за банки е надвор барем од системот, кој што досега го имаме вградено во делот на банкарското работење.

Тоа е првата забелешка која што ја давам по овој закон и која што е логична, бидејќи токму и нашите заложби, кои што во претходните денови од работењето на Парламентот ги вложувавме во задржување на одредбите од Законот за банки, т.е., член 4 од тој закон, беа на таа линија, бидејќи досегашната легислатива во овој дел пропишуваше одредбит еод Законот за

банки да се однесуваат и за банки основани со посебни закони. А оваа банка која се основа, која е банка за микрофинансирање, токму, се основа со посебен закон, тоа е овој закон кој што е предложен денеска на Парламентот.

Втората моја забелешка се однесува на третиот дел од Законот, кој што во себе ги опфаќа одредбите, кои што ја уредуваат финансиската активност на микро банката која што се оснива со овој закон. Имено, во членот 5 од Законот пропишан е цензусот кој што треба да биде исполнет за да се даде дозвола за работење на една банка. Цензусот во овој член е предвиден да изнесува 4 милиони евра и тој цензус е еден од условите за давање согласност за активност на една таква банка.

Членот 8 од Законот за банки предвидува исто така услови за основање на банка. Во членот 8 од Законот за банки е предвидено дека работите од член 45 од Законот за банки, може да ги извршуваат банцит екои што имаат исполнет цензус од 3,5 милиони евра. Членот 45 од Законот ги уредува активностите, или дозволените работи на една банка и тие се наречени активности од помал обем, т.е., за тие банки се дава овластување, кое што во нашата досегашна практика е присутно под терминот банка со помали овластувања. Во наредниот став во членот 8 е предвидено за извршување на рбаоти од член 46, или таканаречени големи овластувања, потребно е да се исполни цензусот 9 милиони евра. Тоа е уредено со законот за банки, а во членот 46 од Законот за баки се предвидени големите овластувања кои што ги добиваат банките, во нив се и сите банкарски активности на надворешен план, но со претходноисполнување на цензусот од 9 милиони евра.

Овде, со овој посебен закон е пропишано дека капиталот потребен за основање на банка, или цензусот за основање на банка да биде 4 милиони евра, а во членот 8 од Законот е пропишано кои се финансиски активности може да ги врши микро банка. Тика се набројани 13 точки, кои што се миксани од членот 45 и членот 46 од Законот, во кои што точки има дозволени активности на микро банката во делот на помал обем и дозволени активности на микро банката во оној другито дел, т.е., во делот на активности од поголем обем. Со тоа се нарушува еден пазарен однос кој што беше воспоставен во банкарскиот сектор.

Со тоа се елиминира можноста банките врз основа на претходно исполнетите цензуси на домашен и странски пазар да се конкурираат меѓу себе и која е поквалитетна банка таа да остварува подобри резултати.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ: (продолжение)

Со нарушување на тој пазарен однос воспоставен досега и со давање можност да со помал цензус, т.е. со помал капитал се дадат овластувања и од член 4 б, упатува на заклучокот дека оваа банка ќе биде повластена банка во РМ и оваа банка врз основа на таа поластеност ќе остварува резултатите кои што не се како резултат на конкуренцијата која што е воспоставена во банкарскиот сектор. Тоа е втората моја крупна забелешка во однос на текстот на законот кој што го имаме добиено и мислам дека поголем дел од пратениците ќе се согласат дека стојат овие две забелешки кои што ги презентирам овде, затоа што имав прилика да се доуверам во ова што го кажувам и деновиве следејќи ги секако маркетиншките потези на банките кои што се однесуваат на презентација на нивната активност преку јавните гласила до коминтентите. И она што беше содржано во делот на моите забелешки кои што се однесуваат на член 5 и член 8 од Законот еве добивам и аргументација плус на тоа и тоа од Македонска банка која што е банка со двете овластувања која што има дозвола за работа и од член 45 и член 46 од Законот, но која што банка веќе во Македонија почнува да одобрува кредитирање на мали и средни трговски друштва кои што ги нарекува микрокредити, И во нејзините активности ги наведува кредитокорисниците на овие кредити и тоа се трговци, поединци кои што се вградени во член 2 од Законот, трговски друштва производни занаетчи, со проекти и други правни лица кои ќе обезбедат препорака од минимум други двајца стопанственици. Условите за пласман на средствата од капиталот на банката се исти како што се условите пропишани со овој закон кој што е во фаза на донесување и тоа максимален износ на кредитот е 10.000 евра, каматна стапка 12% годишно рок на враќање 24 месеци. Тоа се скоро исти услови кои што се пропишани и во овој Закон во делот на кредитната изложеност на микробанката која што треба да се оснива со овој со овој закон. Зборот ми е во следното, банките кои што се постојно активни во РМ, а кои што имаат вложено поголем капитал ќе се соочат со нелојална т.е. непазарна конкуренција со тоа што во Македонија се предвидува да се оснива банка која што со помал капитал ќе ги

добие двете овластувања и по член 45 и по член 46. Македонска банка чувствувајќи ја таа конкуренција која што ќе се воспостави во РМ веќе се ангажира за да си најде свое место во делот на микрофинансирањето. Затоа почитувани пратеници мислам дека ќе се согласите со овие две крупни забелешки кои што ги презентирам, а тоа е дека со овој Закон неможе да биде пропишан услов за работа на микро-банката кој што е во спротивност со Законот за банки и дека капиталот за добивање на големо овластување треба да биде ист како што е кај сите банки, или компромисно решение на ова второво што го кажавте, да се оснива банка со капитал од 4 милиони евра, но таа банка да има овластувања од помал обем. На тој начин се воспоставуваат исти услови за работа на банките во банкарскиот систем во РМ.

СТОЈАН АНДОВ :

Има збор г-динот Таки Фити.

ТАКИ ФИТИ:

Г-дине претседателе, почитуван г-дине заменик министре, почитувани колеги пратеници,

Се јавив по општата расправа на Законот за банки за микрофинансирање со цел најпрвин да укажам колку е значајна и колку е корисна идејата за формирање на ваков тим на финансиски институции кои што би го подржу-вале развојот на малите и средните претпријатија и предпријемништвото. Понатаму исто така би сакал да укажам на некои недоследности во пред-ложениот закон во смисла на елиминирање, или запоставување на некои од основните решенија во Законот за банки и дефинитивно да дадам предлози кои што според моето мислење би можеле да го подобрат овој законски текст. Најпрво сакам да ве потсетам почитувани пратеници дека развојот на малите и средните претпријатија и предпријемништвото е многу значајна за секоја национална економија. Фактички после 80-те години во сите земји во светот, значи и во земјите со развиена пазарна економија и во земјите во развој и за среќа се повеќе и повеќе и во сите земји во транзиција имаме таканаречен трет бран на претприемничко реструктурирање на економиите, односно врз развој на националните економии, токму преку влез на нови мали и средни претпријатија во стопанската структура. Нивниот придонес и во економската наука и во практиката е одамна забележан заради простиот и едноставен факт што се тие многу флексибилни односно имаат флексибилни производствени програми, даваат огроме

придонес во вработувањето на локално и национално ниво, во искористување и валоризирање на локалните развојни ресурси, сировини, енергија, капитал, работна сила, предприемачи и тн. Одтаму не е случајно што денес практично и нема земја во светот која што преку мерките на економската политика не го подржуваат развојот на овој сегмент од економијата, односно на малите и средните претпријатија. Во тој контекст и во РМ во периодот на транзиција започна еден таков бран би рекол на претприемничко реструктурирање. Да ве потсетам дека после 1990 година, фактичка до 1996 година, или до 1997 година, ние имавме еден импозантен бран на влегување на нови мали и средни претпријатија во стопанската структура на РМ и дека практично до денес се регистрирани повеќе од 112 илјади мали и средни претпријатија во РМ. Навистина сите тие не се активни, се смета некаде дека околу 36000 од нив се активни, односно имаат активни жиро сметки. Но, несомнено дадоа огромен придонес како во снабувањето на населението со добра за широка поттошувачка, така и во продукција на многу различни добра и услуги од кои што бенефицира вкупната национална економија. Тоа е факт.

Исто така, сакам да потсетам дека почнувајќи од 1996 год, до денешни дни во РМ веќе има широка лепеза на осмислени мерки за развој и поддршка на малите и средните претпријатија, и мислам дека е тоа добро. Во 1996 год, тогашната Влада ја донесе првата Програма за поддршка на развојот на малите и средните претпријатија. До тогаш беше тој раст и развој сосема спонтан и без никаква поддршка фактички од владите и од економската политика. Но, денешни дни имаме огромен број на институции кои што функционираат во Македонија во смисла на поддршка на растот и развојот. Би ја спомнал НЕПА во прв план, би ги спомнал регионалните центри. Постојат пет регионални центри за развој на мали и средни претпријатија како ентитети би рекол на НЕПА, меѓутоа и постојат и три други регионални центри, еден во Гостивар, еден во Тетово, еден во Охрид кој што ги осниваше своевремено Бритиш Наухау-фондот во РМ постојат веќе пет инкубатори за поддршка на развојот на мали и средни претпријатија во РМ, постојат голем број на странски институции кои што во кооперација со наши субјекти го подржуваат тој развој. Меѓутоа за жал поддршката на

микропретпријатијата сеуште е мала и мене колку штп ми е познато единствено ЈСД Американската агенција за развој преку можности функционира во Македонија засега дава поддршка на развојот на мали и средни претпријатија а не во директно финансирање низ лизинг изнајмување на опрема, но што е значајна форма на помош на малите и средните претпријатија. Она што недостасува во РМ е токму финансисакта поддршка и особено финансиската поддршка на микро претпријатијата оние оние што вработуваат од две до десет лица. Да ве потсетам почнувајќи од 1997 година до денешни дни сепак преку Владата каде што Владата и Буџетот се гарант се мобилизираат значајни кредити од светската банка, од Европската банка за обнова и развој, од Германската Влада, од ИФА, па имаше од Тајлан и тн. италијанската кредитна линија кои што го подржуваат финансиски развојот на малите и средните претпријатија но повеќе на оние што влегуваат во група условно кажано на поголеми, на покрупни. Додека микрофинансиска поддршка нема затоа мислам дека оваа идеја е извонредно корисна и дека во начело апсолутно треба да се поддржи. И се разбира тука треба да се користи искуството на развиените земји. Само накратко да ве потсетам дека после втората светка војна да речеме Германија одеше со посебни финансиски институции за кредитирање на малите и средните претпријатија особено на микропретпријатијата, преку штедилници на кооперативна основа преку така наречени СОК банки, народни банки и тн. Да ве потсетам дека регионот на Северна Италија што влегува во доменот на најразвиените региони во европската унија го постигна меѓу другото тој раст и развој благодарение на динамичната и осмислена поддршка на малите и средните претпријатија особено преку поволни и евтини кредити, преку државна, регионална банка, сите ја знаеме МЕДИОКРЕДИТЕ со која што и нашата Влада имаше соработка и преку која што оди оваа кредитна линија од 24 милиони германски амрки со Италија. Така што велам дека идејата навистина е значајна и корисна. Незнам дали Владата планира да се формира и државна банка за микрофинансирање што апсолутно не е лошо бидејќи постои насекаде такво искуство. Такви искуство имате да речеме во Германија, во Јапонија во Кореа, во Северна Италија како што спомнав и во други земји. А во РМ сега постои македонската банка за поддршка за развој што е државна формирана со 30 милиони германски марки

своевременно од страна на Владата и која што функционира и која што исто така дава многу значајна подршка на малите и средните претпријатија. Но, сега што е основно за Македонија. Една студија што ја работевме на Економскиот факултет во Скопје заедно со реномирани странски универзитети, односно високо школски установи. Тука беше економскиот институт од Бари - Италија, тука беше Универзитетот од Лувер Кентон, тука беше Економскиот институт од Унгарија, Словенија и Економскиот факултет во Скопје. Во таа студија направивме компаративна анализа за системот на финансиска подршка на локално ниво на малите и средните претпријатија во сите земји. Уначи и Словенија и Унгарија и Македонија но и во Италија и Велика Британија. Студијата покажа дека лошо стои Македонија бидејќи нема развиен локален систем за финансиска подршка на малите и средните претпријатија. Тоа е аргумент плус дека ваква легислатура на РМ и е потребна. Фактички каква ситуација имаме ние. Ние имаме три типично големи банки за македонски услови, Комерцијална, Стонтанска банка, Македонска банка кои што се на републички ранг така да се каже иако имаат свои филијали во голем број на градови на регионално ниво во РМ, тие филијали немаат субјективитет на правно лице и не можат сами да одлучуваат за давање на финансиска подршка на малите и средните претпријатија. Стопанска банка порано имаше нешто, одкако ја приватизираа, грците кога влегоа таа самосшјност на филијалите е укината и во Стопанска банка.

Според тоа, нашите претприемачи мораат да доаѓаат во Скопје за да бараат финансиска подршка. Згора на тоа кога се во прашање микрокредити 10.000, 20.000 евра, комерцијалните банки ќе се согласите немаат интерес да ги даваат. Доаѓа до оној феномен на истиснување на микропретпријатија од доменот на финансирање на комерцијалните банки, затоа што трошоците на банките се огромни за да дадат кредит од 10.000 евра да ставаат хипотеки и да ги завршат сите процедури. Тоа е плус би рекол аргумент за донесување на ваква легислатула. Мислам дека е добра идејата и дека идејата генерално навистина треба да се подржи.

Меѓутоа втората работа на која што и јас сакам да укажам, пратеникот Бузлевски пред мене укажа добро на таа проблематика, е фактот што со предложекото законско решение вака како

што е профилирано, мислам дека се дезавуира и се елиминираат некои од клучните решенија предвидени во основниот закон што ја регулираат проблематиката на банки тоа е Законот за банки за кој што на една од претходните седници расправавме, имаше и амандманска расправа, имаше измени на тој закон. Во основниот закон кој што е по ранг што би рекле правниците постар предвидените решенија околу цензусите на банката што е банка со условно мало овластување, што е банка со условно големо овластување. Тој закон јасно ги регулира тие прашања и не може овој закон сега да не ја почитува регулативата во постариот закон. Тие се контрадикторни. Не смее овој закон да биде контрадикторен со основниот закон. Мислам дека тоа е елементарно, јас не сум правник, меѓутоа е апсолутно елементарно правна логика. Има постар закон, има дериватив, изведен закон од основниот закон. Во основниот закон јасно се вели дека банка со мали овластувања се формира со цензус од 7.000.000 германски марки, односно три ипол милиони евра. За големите банки ако не се лажам цензусот, односно банка со големо овластување беше своевременно 21 милион германски марки значи 9, 10 милиони евра. Според тоа, тоа е основното решение што мора да се почитува. Што правиме сега овде ние. Ние овде велите ќе формираме банки за микрофинансирање каде што цензусот го профилираме на 4 милиони евра, значи нешто над потребниот цензус за формирање на банка со мали овластувања како што предвидува основниот закон, меѓутоа на таа банка и даваме големи овластувања и можност да се вклучи во надворешниот промет. Сите големи овластувања ги има. Ги ставаме во нерамноправна ситуација постојните банки кои што мораат едноставно да го направат тој цензус до 2003 година, ако не се лажам така беше во основното законско решение. Мислам контрадикторни се тука, а од друга страна суштински гледано ми се чини почитувани колеги дека воопшто нема потреба банка за микрофинансирање да има големо овластување. Таа банка нека биде и државна, нека влезат и други приватни комерцијални. Може да добива преку Владата, преку Македонската банка за подршка на развој финансиски линии од странство, односно да биде избрана како другите комерцијални банки да ги сервисираат тие линии и одлично да ја врши таа функција до колку ги исполнува сите услови, добро напишани и транспарентни процедури за добивање на кредити и тн. Не е спорно дека тоа треба и може да го врши ,

меѓутоа воопшто не и е потербно широко овластување на мала банка. Затоа мислам дека е неопходно и во таа смисла има и предложени амандмани овде, да се размисли и да се прифати од прилика следново решение.

Наместо да одиме со цензус од 4 милиони, да го задржиме истиот цензус што го предвидува да кажеме основниот закон 3,5 милиони, дури јас би се согласил да појдеме надолу со цензусот за да го стимулираме процеот на формирање на нови микро банки, меѓутоа тоа да бидат банки со мали овластувања кои што апсолутно ќе бидат посвете«и на подршка на развојот на малите и средните претпријатија пред се на сегментот на микро претпријатијата, оние кои што вработуваат меѓу два, условно и 10 работници. Мислам дека на тој начин ќе излеземе од оваа ситуација да имаме контрадикторност во двата основни закони, ако се даде широка можност и државата да си формира таква една, или две, а најверојатно една банка и другите заинтересирани субјекти што ќе го исполнат цензусот, еве нека биде наместо 3,5. милиони, 3.000.000 да си формираат таква банка и таа банка да биде банка за микрофинансирање. И нема потреба да биде банка со широко овластување и во основа не се тие такви банки никаде во светот. Ова фрла сенка во онаа смисла во која што пратеникот Бузлевски говореше дека сега сакаме да направиме нешто за некоја банка. И ако одиме така, нема подршка за развој на мали и средни претпријатија. Идејата е прекрасна, пак ќе повторам, добра е, навистина треба да се подржи. Меѓутоа, тоа треба да биде можност транспарентна и рамноправно за сите субјекти во земјата да можат такви банки да формираат. Ако правиме ние законски решенија за една или за друга банка со помал цензус да влезе во банка со широки овластувања, тогаш едноставно правиме дисперзија, нарушување во основното решение и еден систем кој што веќе се гради и станува стабилен, практично го рушиме.

ТАКИ ФИТИ: (продолжение)

Треба да се прифати амандманот што го намалува цензусот и задолжително да се брише делот каде се даваат широки овластувања. Место тоа да каже дека овие банки ги имаат тие овластувања што ги регулира членот за овластувања на мали банки, во основното решение.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

Има збор заменикот на

министерот за финансии г. Петар Дуљанов.

ПЕТАР ДУЉАНОВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници,

На самиот почеток од транзицијата кон пазарно стопанство, РМ, како стратешка определба го зацрта развојот на малите и средните претпријатија. Во таа смисла како една од основните задачи и на макроекономската политика за 2000 година, во реалниот сектор беше по интензивен развој на малите бизниси и малите и средни претпријатија и претприемаштвото, како генератори на стопанскиот развој, зголемувањето на вработеноста и намалувањето на сиромаштијата.

И покрај јасно зацртаните определби и заложби на државата, сепак не дојде до очекуваниот и посакуван развој на овој сегмент од реалниот сектор. Причината за тоа пред се е во недоволната и несоодветната финансиска подршка од страна на домашниот банкарски сектор. Имено заради слабостите на менаџментот, немањето референца за повеќегодишно успешно работење и неможности да се обезбеди соодветно покритие, инвестициите во малите бизниси се инвестиции со поголем ризик од вообичаениот, поради што банките се воздржуваат од нивно кредитирање. Од друга страна пак повисокиот ризик и гломазното и скапо администрирање ги поскапува банкарските кредити до таа мера што ги прави непрофитабилни за малите и средни претпријатија. Во такви услови Владата на РМ, се одлучи да го искористи искуството на другите земји во поддршка на развојот на малите и средни претпријатија. Беа остварени контакти со Европската банка за обнова и развој која има искуство со основање на специјализирани банки за микрофинансирање како во Бугарија, Албанија, Босна, Србија, Руската Федерација и други земји во транзиција, кои покажуваат извонредни резултати.

Како основачи на овие банки, покрај Европската банка за обнова и развој се јавуваат познати и признати банки, активни на меѓународен план, како што е на пример БМБХ, Комерц банка Г, КСД, ИФЦ и други, што е гаранција за успешно работење и пренос на искуството и знаењето.

Како резултат на соработката со

Европската банка за обнова и развој, Владата на РМ, го подготви овој закон со кои се институционализира нов вид на банки, специјализирани за микрофинансирање. За разлика од другите банки, мнозинството на акционери во банките за микрофинансирање, треба да располагаат со капиталот најмалку 25 милиони евра и да имаат повеќегодишно искуство во основање и управување на специјализирани институции за микрофинансирање. Овие услови гарантираат влез на признати и препознатливи финансиски институции кои ќе бидат во можност, како основна дејност да го финансираат основањето и развојот на малите бизниси, под поволни и прифатливи услови. Сигурноста и стабилноста на овој вид банки се обезбедува и пропишаната стапка за соодветноста на капиталот која е двојно повисока од онаа пропишана за другите банки и изнесува минимум 16%.

Банката за микрофинансирање ќе може да одобрува кредити и гаранција и да склучува договори за финансиски лизинг, исклучиво со мали претприемачи и за финансирање за отпочнување и развој на мали бизниси.

Покрај ограничувањето во поглед на клентите на банката, законот предвидува далеку порестриктивен, двоен лимит за кредитната и изложеноста на банката. Кредитната изложеност кон поединечен субјект не може да надмине 3% од гарантираниот капитал на банката, наспроти 25% за останатите банки, при што просечната кредитна изложеност не смее да надмине 10 илјади евра. Овие лимити како и забраната за капитални вложувања во други правни лица, се гаранција дека услугите на овие банки не се насочени кон поголем број мали претприемачи.

Можноста за основање на ваков вид банки е ограничена на период од 2 години. Со оглед на големината на пазарот се оценува дека ова е оптимален период во кој може да се реализира интересот за основање на специјализирани банки. Истовремено ваквото ограничување ќе ја забрза појавата на овие институции на финансискиот пазар во РМ што е од посебна важност за постигнување на целта поради која се предлага донесувањето на предложениот закон, итна и ефикасна поддршка на малите бизниси и предприемаштвото.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор г. Димитар Бузлевски.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, почитуван претставник на Владата,

Мислам дека во еден дел од искажувањата што ги кажавме овде, се согласуваме и тој дел од законот кој вие овде го интерпретиравте е респектибилен. На таков начин се обезбедува да се пренесе едно искуство кое било позитивно во земјите во транзиција, а кое е позитивно во развиените земји и на нашите простори. Во тој дел не спориме.

Јас наполно ја поддржувам идејата за формирање на микробанки што во рамките на реализација на нивната деловна политика, како комитенти ќе ги имаат трговците со помал обем, занаетчиите, земјоделците и луѓе со посебни занимања кои се познати како адвокати, нотари и други. Тоа е тој позитивен елемент кој со себе го носи законот.

Кога веќе се јавивте јас очекував да ми кажете зошто со овој закон се предвидува да се постапува поинаку во однос на системскиот закон, т.е. зошто одредбите на Законот за банки не важат во делот на посебниот закон, Законот за микрофинансирање. Тоа е прво прашање.

Второ, ве молам, барем звањето кое што го имаме, економисти, во кое што сме се надградувале, едицираме во периодот зад нас, не упатувало да почитуваме пазарни елементи. Тоа значи, со оглед на вашето и моето звање, барам да ми објасните, дали со пропишување на различни услови за добивање на исти овластувања се запазува пазарната логика во работењето на банките во РМ. Тоа се две клучни прашања.

Инаку за другиот дел се согласуваме, со тоа што би ве корегирал, да не ги мешате специјализираните банки затоа што тоа е банка за микрофинансирање. КФ банката во Германија е парламентарна банка која се однесува на следење на проекти од областа на развојот, дали во земјата или со поддршка на германската Влада, во други земји, за кои одлучуваат органите на банката, но кои се вградени во Буџетот на СРГ, таканаречен 8 годишен буџет за активност на КФ банката.

Ако веќе влегуваме во полемика, и јас и колегата Таки Фити, клучно ги постави тие две забелешки. Во другиот дел законот не е спорен. Во другиот дел законот го поддржуваме, па ако сакате на тој дел малку да прокоментираме и во таа

сфера да се убедиме.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

Има збор заменикот Петар Дуљанов.

ПЕТАР ДУЉАНОВ:

Само накратко да му одговорам на пратеникот Бузлевски дека овој закон не е во спротивност со Законот за банки, туку овој закон има одредени специфики, има специфични работи кои се разликуваат од законот за банки. Само да напомам неколку од нив:

Прво, основањето предвидува посебни критериуми. Понатаму капитал на банката. Супервизијата е многу построга кај овој закон отколку кај Законот за банки. Затоа го донесуваме овој закон, бидејќи има свои специфики. Инаку, уште еднаш да повторам, не е ништо спротивно со Законот за банки.

ТАКИ ФИТИ:

Само една интервенција во врска во тоа што г. Дуљанов говореше. Законот е во елементарна спротивност со основниот закон. Во основниот закон јасно се дадени цензусите. Нема разлика. Овие банки за микрофинансирање, во основа се комерцијални банки, а тој закон се однесува на сите комерцијални банки. Тука е јасна работата. Видете што е апсурдот. Вие давате со четири милиони евра да се формира банка со големи овластувања, а ја ограничувате да дава кредити од 10 илјади евра. Тоа е специфично за банката. Нема логика таквото решение. Никаде нема посебна супервизија за таа банка. Супервизиите за сите банки се по стандарди за кои се напишани процедури. Не верувам дека Централната банка сега ќе прави посебни процедури за супервизијата на овој тип на банки. Тие процедури се јасни како изгледаат за штедилници, како за банки, и тн. Мислам дека решенијата апсолутно се контрадикторни. Тоа е факт. Навистина не можам да сфатам, тука и ќе запрам, зошто на банка која однапред е профилирана да биде банка за микрофинансирање, да и се даваат големи овластувања и на тој начин да си создаваме проблеми и со самата супервизија и со сигурноста и сите други поробени што таквото решение ги носи.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

За збор се јави г. Милан Ставрев.

МИЛАН СТАВРЕВ:

Јас само би сакал да објаснам некои работи во врска со овој закон. Според текстот кој што го добивме, се работи за специјален закон, лек специјалист со точно дадени и утврдени временски термини за неговото постоење односно две години од денот на неговото донесување. После тие две години членовите 4, 5, 6 и 7 од овој Закон се повлекуваат и банката мора да ги исполнува општите услови за Законот за банки и штедилници кој е основен, фундаментален закон врз кој е граден овој закон.

Овој закон го карактеризираат неколку специфики.

Првата специфика е основањето наведено во член 4 при што децидно е кажано дека основачи на банката може да бидат правни лица кои ги исполнуваат критериумите да имаат најмалку 25 милиони евра во својот капитал. Тоа на еден друг начин значи, на банкарскиот пазар во Македонија се внесе странски капитал од странска банка која нормално ќе си посакува некои свои специфики за да може нормално да дејствува.

Точно е дека збунуваат финансиските активности во третата глава од овој закон, посебно точките 3, 4 и 5, што е точно тоа што го кажува г. Фити дека се совпаѓаат со основните права на банките со големи овластувања. Тоа се земање на кредити во странство, девизно-валутни работи, овде требало да пише "во земјата и странство", туку девизно-валутни работи и 9 точка - Платен промет со странство. Тоа се основните атрибути на банката со големо овластување. Овде навистина тие се уфрлуваат. Но, мислам дека се лимитирани овие три точки со членот 2 во кој децидно пишува, во точка 1, 2 и 3, дека ќе се врши финансирање односно задолжување на субјектите кои ќе бидат коминтенти на оваа банка а што ќе биде во врска со Законот за трговски друштва, во врска со Законот за вршење на земјоделска дејност и занаетчиските услуги. Така што тие тука се лимитирани, еден со друг се надополнуваат.

МИЛАН СТАВРЕВ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Третото дополнување кое се однесува на овој закон, која, за мене, исто така е не малку значајна и е за заострените супервизорски стандарди кои ја лимитираат оваа банка односно банки во конкретниот случај, ако бидат банки, а јас се надевам дека ќе бидат две, адекватноста на

капиталот не смее да биде пониска од 16%, сега да не ги наведувам супервизорските стандарди.

Уште еднаш да заклучам во завршните одредби членот 12 децидно е наведено дека членовите 4,5,6 и 7 важат само две години што значи во периодот по две години оваа банка во права смисла на зборот прераснува во една обична банка со мало овластување.

Сметам дека ваква банка или вакви банки нема да претставуваат никаков товар ниту нездрава или нелојална конкуренција на постојниот банкарски комерцијален систем дотолку повеќе што во системот на работа во одобрувањето на кредити односно кредитните трансакции веројатно ќе бидат и мора да бидат заради мобилноста на капиталот и малите износи, формуларите односно документите потребни за гаранција за хипотекирање на тие кредити ќе бидат минимални и ќе имаме поголема мобилност на капиталот.

Единствена моја забелешка и тоа голема што со ни еден член не сретнав, иако добро го читав законот, не е зачната една многу суптилна работа, суптилна проблематика, а тоа е каматната стапка со која оваа банка ќе ги кредитира коминтентите односно корисниците. Дали тоа треба да се стави во закон или не иако по мене сметам дека треба дотолку повеќе што овој термински определен закон барем во тој рок да овозможиме и на кредитокорисниците да им биде јасно со какви усло-ви ќе влезат во взаемните односи. Толку сега за сега, благодарам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Благодарам.

За збор се јави Димитар Бузлевски.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Сосема накратко ќе се дополнам во однос на она што претходно го кажав. Не се согласувам дека во членот 12 т.е. во делот V од законот во преодни и завршни одредби со укинување на членовите 4,5,6 и 7 од овој закон престануваат да се применуваат во рок од две години тие членови. Не се согласувам заради следното:

Членот 7 од законот кажува дека банката стекнува својство на правно лице со упис во трговски регистар. Штом по две години овој член ќе се укине, тогаш банката го губи својството на правно лице, бидејќи престанува членот 7 од законот. Поготово не се согласувам со констатацијата дека по две години оваа банка ќе прерасне во деловна банка од помал обем или со мали овластувања. Овластувањата се

пропишани во членот 8 од законот во делот на финансиските активности. Нема доволно образложение на нашите забелешки кои досега ги дадовме, се работи за две, кои се надевам дека со поднесените амандмани ќе се прифатат во Парламентот или барем очекуваме дека ќе се прифатат затоа што со воспоставување на поинакви односи во банкарската сфера тоа значи дека се поместува претходно зацртаната цел и банките како деловни субјекти да работат врз пазарни основи. Тоа овој закон не го почитува, т.е. пропишува одредби со кои се напуштаат тие пазарни односи и банките кои на ваков начин ќе се конституираат, ќе се оформат, ќе профункционираат во Република Македонија во однос на деловните банки во областа на големите овластувања ќе бидат посебно привелегирани.

Благодарам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Господинот Таки Фити.

ТАКИ ФИТИ:

Господине потпретседателе уште две реченици и нема повеќе да се јавувам, но едноставно мислам дека она што господинот Ставрев сега го кажа, ја кажа суштината на проблемот и на спорниот член. Мислам дека добро образложи тоа е токму тој аргумент кој треба да се земе во предвид, бидејќи кажа господинот Ставрев во одреден член се даваат големи овластувања на овој тип на банка, а со други членови фактички се ограничуваат. Затоа треба да се елиминираат и да биде чист законот и да не биде во спротивност со основната законитост. Само тоа сакав да го кажам - благодарам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Благодарам.

Господинот Милан Ставрев.

МИЛАН СТАВРЕВ:

Не сакам да полемизирам, да не се внесе зла крв, само би му одговорил на господинот Бузлевски. Ваквата банка ќе биде регистрираа под услови според кои е донесен овој закон. Оној момент кога ќе се исполнат и другите услови после две години ќе се изврши нормална пререгистрација односно неznam какво ќе биде администрирањето. Во тој момент ќе бидат регистрирани под услови предвидени со овој закон. Тоа е првиот дел.

На господинот Фити сакам само да кажам точно е дека и мене ме буну, точно е дека се дозволува големо овластување, но има еден момент во кој секоја банка сигурно

ќе сака да си го заокружи својот процес на работа. Имено, ако некој индивидуален производител дали е земјоделец или да не ги именувам, сака да земе кредит, ако оваа банка го нема тоа големо овластување таа мора да оди преку друга банка за да може да го затвори кругот. Во тој случај ќе настане ситуација провизијата односно печалбата што излегува од тие трансакции ќе ја префрли на друга банка. Исто се однесува и на платниот промет, бидејќи, ако сака да отвори акредитив или дознака да плати таа не ќе може да плати ако ги нема овие три точки туку ќе треба да оди преку друга банка која пак ќе си ја земе провизијата а практично ќе ја изгуби добивката.

Да бидеме искрени, добар дел од печалбата, од профитот, банките во сегашниот момент, а веројатно и во догледно време ќе ја остваруваат преку провизиите кои ги наплаќаат од платниот промет со странство.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Господинот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Му давам предност на господинот Фити заради истата работа, а јас имам дискусија потоа.

ТАКИ ФИТИ:

Само тоа сакав да укажам, на ова што го спомна господинот Ставрев. Видете, воопшто не пречи ако овие немаат големо овластување затоа што ќе се вртел кругот, па ќе мора да оди преку други банки.

Да ве потсетам како се вршеше операционализација на кредитите за мали и средни претпријатија што доаѓаа преку линијата, да речеме на почетокот од Европската банка за обнова и развој и особено преку линијата на Светската банка. Светската банка тие пари ги даваше, меѓутоа, операционализацијата на кредитот ја вршеа комерцијалните банки. Не банки со големи и мали, туку сите кои ги исполнуваа условите. Тоа така оди и Комерцијална банка мораше, вие знаете имаше единица во Централната банка тие кредити да ги дава врз база на инвестиционите проекти. Тука има малку провизии, меѓутоа, поскапувањето на кредитот врз таа основа значи заострување на критериумите и повеќе филтри за да се оцени економската ефикасност на инвестициониот проект. Еднаш Комерцијалната банка тоа ќе го оцени, еднаш ќе го оцени другата банка, може и Македонска банка за обнова и развој да добие кредитна линија од Германија или

од Италија. Таа ќе даде да се операционализира. На таа банка не и треба големо овластување за тоа. Тука е суштината. Сега, ќе има повисока каматна стапка. Видете, ќе има повисока каматна стапка, но ќе има еден филтер плус за оценка на економската ефикасност на инвестициониот проект така што работите не се така едноставни, но добро, јас мислам дека ако се елиминира овој спорен член за кој веќе по трет пат се јавувам ќе добиеме вистинско право решение онакво какво што постои за банките врзани за микрофинансирање на секаде во светот. Пак велам да не одиме на нестандартни решенија, а секогаш одиме на нестандартни решенија и притоа не се почитуваат аргументите кои се даваат за она што значи светско искуство. Како сакате, но не е добро вака да работиме.

Благодарам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Благодарам.

Збор има Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

лагодарам.

Јас би сакал во дебатата по Предлогот за донесуваше на закон да ги изнесам своите мислења респектирајќи ги мислењата што досега беа изнесени од сите пратеници и евентуално се извинувам однапред ако во краткиот осврт нешто повторам, но заради целината.

Не е спорна потребата дека овој закон треба да биде донесен и дека постоењето на банки за микрофинансирање е работа што ќе го дополни нашиот финансиски систем и институциите кои ќе можат да финансираат разни области во сферата на нашиот развој.

Меѓутоа, мислам дека сеуште има простор иако Владата за жал, велам за жал затоа што уште на денешната расправа по Предлогот за донесување на закон изнесени се бројни дискусии кои делумно се за подобрување на текстот, делумно се со малку поинаква концепција во одредени делови и доколку Владата, како што би требало да биде нормално, го доставеше само Предлогот за донесување на закон без законот да биде во истата фаза ќе можеше овие забелешки да ги проучи дополнително, да види што од нив ќе прифати, па во една друга фаза по месец дена да го предложи законот и евентуално тогаш да видиме дали со амандмани би реагирале дополнително за да се подобри текстот, меѓутоа, во ситуација кога е една фаза во законот ние сме принудени на истата седница еве денеска да

размислуваме и за концепцијата на законот и неговата потреба меѓутоа и евентуално ако нешто мислиме дека треба да се промени па дури и ако се работи за концепциски разлики кои беа изнесени, а тоа треба да се прави со амандмани. Верувајте во такви услови одењето со амандмани е одеше на еден систем на лотарија каде зависно од расположението на пратениците кои во најголем дел и не ја слушаат расправата или нема да слушаат и да ги немаат амандманите кои се поднесени по автоматизам ќе гласаат против и практично Владата нема еден уставен и деловнички механизам даден во нејзини раце да може да ги преиспита решенијата и да направи дополнителни консултации врз основа на дебатата и евентуално да излезе со променет текст.

Се плашам сега дека сите амандмани кои сме ги поднеле во една ваква расправа ќе бидат само одбивани и дека парламентарците од мнозинството нити ги имаат пред себе нету ќе се реферираат на тоа што во нив се однесува и ќе се заврши расправата со донесување на закон, а верувајте уверен сум сигурен сум дека законот ќе претрпи промени по неколку месеци, по шест месеци или една година од неговото донесување за да дел од сегашната расправа повторно во вид на измени на закон се даде во самиот закон.

Во таа насока јас во дискусијата по општиот претрес би сакал да соопштам кои се моите размислувања во врска со подобрувањето на текстот на законот и што мислам дека би било подобро да се случува со законот во фазата на неговото донесување.

Прво, мислам дека на банките за микрофинансирање треба да им се прошири надлежноста за финансирање на дејности кои ги вршат правни и физички лица набројани во текстот во членот 2 како што се набројани покрај тоа да се додаде дека физичките лица кои самостојно финансираат станбена изградба за свои потреби треба да бидат дел од надлежностите кои банката може да ги финансира со овој закон. Јас не знам дали во членот 2 ставот 1 алинеите 1, 2, 3 и 4 за тоа кои дејности ги финансира банката за микрофинансирање а ги вршат правни или физички лица тоа е опфатено, меѓутоа од начинот на кој јас го разбираам законот сметам дека тоа не е опфатено, а исто така сметам дека кредитирањето на станбената изградба на физичките лица не е асинхронa ниту спротивна со општата концепција на постоење на банките за микрофинансирање

и мислам дека Владата треба да размисли во таа насока да го подобри текстот на законот. Меѓутоа, мислам дека она што е најсуштински е членот 3, за што господинот Таки Фити зборуваше подолго време, каде кажува дека банката е должна да работи според одредбите на законот за банки доколку со овој закон не е поинаку одредено и во основа ние таквите одредби ги прифаќаме во нашето законодавство дека со некој закон може поинаку да се уредат односи кои се регулирани со основен закон. Ако законот за банки за микрофинансирање е некакво подзакон на Законот за банките тогаш мислам дека суштински да донесеме закон во кој може поинаку да се уредат односите со законот за микрофинансирање од оној со Законот за банки. Меѓутоа, никако вториот не смее да е во спротивност со одредбите на Законот за банки. Јас мислам дека во законот за банки за микрофинансирање во овој момент постојат одредби кои се однесуваат, кои се специфични во овој закон, но кои можат да бидат во судир со Законот за банки кој е основен, а Законот за микрофинансирање се уште е закон за банки и доколку има одредби кои се спротивни на Законот за банки дека Законот за банки треба да се применува исклучително, а не одредбите кои во овој закон го уредуваат работењето на банките за микрофинансирање.

Затоа мислам дека членот 3 треба да се дополни дека банката работи според одредбите на Законот за банки и според одредбите на овој закон ако е поинаку уредено, никако да не смее да биде во спротивност со основниот закон за банки.

Мислам ако настане нешто што ние не можеме сега во оваа брза процедура која Владата ни ја налага, тогаш барем Уставниот суд или секој оној кој ќе се почувствува погоден од некакви одредби од законот за микрофинансирање кои ќе бидат различни на одредбите од Законот за банки да може да се реферира на тој член пред Уставниот суд, а едновременно да не го загориме единството на банкарскиот систем на Македонија и неговата компатибилност во сите видови на банки кои со закон се утврдени.

Банките за микрофинансирање се банки со помал капацитет од нормалните банки и во начинот на основањето и во некое од овластувањата иако тука во членот 8 мислам дека се дадени овластувања кои се малку поголеми, за што подоцна ќе кажам, меѓутоа мислам дека тука има еден критериум кој во основа ќе оневозможи пристап за основање на дејноста - банка за

микрофинансирање. Со оглед дека банката се основа како акционерско друштво, а акционери во таа банка можат да бидат домашни и странски правни лица. Критериумот е дека сопственоста на акциите од банката во износ поголем од 50% мора да бидат на правни лица кои исполнуваат одредени критериуми и основниот критериум е дека тоа правно лице што мора да поседува повеќе од 50% од банката мора да има капитал кој е поголем од 25 милиони евра за да воопшто по законот може да му биде дозволено да регистрира, да биде акционер во регистрацијата на банки за микрофинансирање и тоа повеќе од 50%.

НИКОЛА ПОПОВСКИ: (Продолжение)

Мислам дека е реална опасноста од оние што сакаат да влезат во бизнисот со основање и работа на банки со микрофинансирање најголема пречка ќе биде да изнајдат правно лице кое ќе биде капитално способно со капитал над 15 милиони евра, а едновременно да е сопственик на над 50% од акциите. Мислам дека тоа во голема мера ќе овозможи да се формираат банки затоа што правни лица кои имаат капитал над 50 милиони евра во Република Македонија можеме да ги изброиме на една рака. Ако ги земеме на пример приватизационите зделки што оваа Влада ги направи, па и претходната Влада и проценките на капиталот на тие фирми во процесот на приватизацијата, ние на една рака ќе изброиме колку фирми биле проценети дека вредат над 50 милиони марки и по тој основ се приватизирани.

Ако утврдуваме за процесот на приватизација помала вредност за да брзо, брзо се продаде манипулативно, а после утврдиме дека таа фирма има капитал поголем од 50 милиони марки за да основа банка, мислам дека не е во ред. Објективно мислам дека ваквата одредба повеќе ќе ги спречува правните лица во Република Македонија да го развијат системот на банки за микрофинансирање и сум уверен ако одиме со донесување на специјализиран закон за банки за финансирање основната цел е да се направи мрежа на такви банки односно да има поголем број на банки кои ќе бидат регионални. Ќе има во Скопје неколку, во Источниот дел на Македонија, Западниот, Јужниот регион, затоа што невозможно е тие да работат на цела територија. Тие се мали банки со многу лимитирани надлежности, можат да даваат и според овој закон кредитната изложеност да биде до 10 илјади евра спрема еден субјект,

значи се лимитирани и ако ја оставиме одредбата дека 25 милиони евра капитал мора да поседува тој што ќе има над 50% од акциите при основање на банка, ние практично ќе формираме ситуација на монополизиран пристап во дејноста банки за микрофинансирање и само за еден - двајца, евентуално некој од странство, што не верувам дека во вакви услови ќе влезе, ќе создадат монополска ситуација врз поседувањето на поседувањето на регистрација на банка за микрофинансирање.

Од тие причини сметам дека лимитот што е даден тука за пристапот во банките за микрофинансирање, треба сериозно да се намали и тоа не за 10, 15, 20%, туку моите размислувања се дека треба дури да се преполови одредениот износ на капитал кој треба да го има одредено правно лице за да основа банка во која тој ќе биде присутен со други евентуално заедно повеќе од 50% од акциите на банката.

Јас дадов амандман за ова и кога ќе дојде амандманската расправа ќе го образложам нивото, а во оваа фаза само да напоменам дека предлагам дека наместо 25 милиони евра тоа да биде 15 милиони евра.

Исто така мислам дека критериумите што треба да се исполнуваат за да се поседува повеќе од 50% од акциите на банката, еден од критериумите е да има искуство во основање и управување со специјализирани институции за микрофинансирање. Со оглед дека во Македонија барем јас не знам дека во овој момент да постои специјализирана институција за микрофинансирање, значи дека кај нас нема искуство во основање и управување со вакви специјализирани институции од никој. Тоа значи, освен ако не добиеме поинакво образложение од банката дека практично ние ќе оневозможиме да се регистрира таква банка, затоа што за микрофинансирање специјализирана институција немало, а врз основа на тоа многу е лимитиран бројот на луѓе кои можеби имаат искуство и во основање и во управување со вакви институции. Затоа мислам дека тие зборови треба целосно да се испуштат од текстот на законот и да се заменат со зборовите дека основање и управување со специјализирани институции во областа на микрофинансирањето, кредитирањето, инвестирањето и т.н., за да не се доведеме

во целосна блокада.

Инаку, кмбинацијата, сетот на овие неколку критериуми што се овде ќе ме доведат во позиција законот за микрофинансирање да го донесеме ако евентуално најдеме еден, еден и пол субјект во РМ кои ќе ги исполни критериумите, вклучувајќи го и критериумот да вршат дејност без прекин во период од 5 години, кој мислам дека е единствениот полабав. Тука јас мислам лично дека треба да се зголеми критериумот, наспроти другите два, кои треба да се намалат, затоа што поголема сигурност за секој кој се бави со влегување во финансиски и кредитни инвестициони односи за едно со банката, треба да има поголема доверба отколку од институција која врши дејност непрекинато во рок од 5 години законот ќе стапи на сила 2002 година, значи, од 1997 година наваму, 5 години да имале непрекидна дејност, што мислам дека сеуште е мал период за да можеме да оцениме дека со тоа добива можност за бавење со ваква дејност на која давам посебни овластувања.

Нема да ја елаборирам посебно политиката која Владата ја предлага дека капиталот за основање на банка не треба да биде помал од 4 милиони евра во денарска противвредност се подразбира, затоа што господинот Фити за тоа прашање долго зборуваше и моите видувања се поклопуваат со тоа. Мислам дека тој лимит треба да се ублажи и да се доведе во ситуација да кооперира на пониско ниво од банките со мали овластувања по законот за банки, ако не се лажам таму е 3,5 милиони, ако не се лажам би побарал и помош евентуално од Владата дека е тоа така. Три и пол милиони евра се за банките со мало овластување во Законот за банки и кај Законот за микрофинансирање мислам дека треба да се оди симболично дури испод тоа ниво, евентуално од 3,5 надолу, 3 милиони, за да луѓето, за да правните и физички лица или акционерите кои сакаат да влезат во основање на ова, имаат поблаг пристап, полесен пристап во дејноста за од прилика од предложеното еден милион евра, со што ќе им се овозможи влез во дејноста.

Едновремено, исто така предлагам тоа што се зборува во една сериозна реплика помеѓу господата Фити и Ставрев и Бузлевски нешто зборуваше, дека треба да го редуцираме, со поблаг

пристап во дејноста, со намалување на лимитот потребен за основање на банки, да се намали и овластувањето на банката која е непотребно во врска со дејностите кои му се дадени во членот 2, каде што кажува ќе ги финансира дејностите кои ги вршат правни и физички лица и после во членот 10 колку тоа кредитирање може да изнесува. Мислам дека Владата треба да прифати тој лимит да се намали, со цел да се зголеми можноста за основање на банки и врз основа на тоа и во член 4 да направи поинаков пристап, или да ги прифати амандманите кои се поднесени од мене за да ги ублажи условите за влегување во дејноста и да ги сведе на она што е неопходно за ваква дејност, а не да ги заострува, а едновремено да дава и овластување кој се далеку над и така заострените критериуми на пример во член 8.

Мислам дека финансиските активности на банката кои се опишани во член 8 не треба да ги набројваме како што се овде наброени со точките од 1 до 13, прво затоа што во основа даваат големи овластувања на банка дури и со владиниот предлог основана со капиталот 4 милиони евра. Мислам дека треба да ја користиме формулацијата од Законот за банки. Наместо да ги набројваме сите овие финансиски активности, јас мисла дека наместо следниве финансиски активности треба банката да ги врши работите и финансиските активности зашто и кај Законот за банки мислам дека тие две работи непотребно се избиструваат во одредена насока. Наместо работи кои ги врши банката, ќе врши финансиски активности. Мислам дека двете не е проблем да опстојат. Да се реферира овој член на членот 45 од Законот за банки каде ги уредува овластувањата на таканаречените банка со помали овластувања. Наместо ние сега да набројваме дека оваа банка ќе има платен промет во земјата, платен промер со странство и тн. и тн., кои овластувања ги немаат големите банки со поголем капитал при основањето, да се лимитира на 3 милиони, а да ги добие овластувањата кои постојат во Законот за банки согласно член 45 од тој закон. Тука ќе бидеме прилично јасни. Значи, тоа ќе биде банка со мало овластување, со други специфики кои ги одредуваме во овој закон и нема да бидеме во спротивност со Законот за банки. Сите овие работи врзано ги имам доставено во вид на амандмани и се надевам дека е можно да

има проодност на нив. Инаку, би бил насреќен доколку Владата расправата во Парламентот ја прекине на ниво на предлог за донесување на закон и да го достави предлогот на законот на идната седница, која веќе е закажана за 15 дена. Нека се проучи, а ако не, тогаш ќе мораме со амандмани понатамуј да одиме.

Исто така мислам дека на многу чуден начин е вметнат членот 9 и дека банката ќе води сметка за заштита на животната средина согласно законите на РМ. Ние и да не напишеме во законот за микрофинансирање дека банката треба да ги почитува другите закони, таа ќе мора да ги почитува. Тоа е само повторување дека банката ќе ги почитува законите за заштита на животната средина при кредитирање. Секој што инвестира, или што зема кредити, или пак тој што кредитира тие закони и без оваа одредба треба да ги почитува. Мислам дека само е повторување и наведување на европски директиви за заштита на животната средина, затоа што од една страна ако остане овој член, тогаш не знам зошто не би се додале уште 10 други вакви членови. На пример член дека во своето работење банката ќе води сметка за техничка заштита на проектите за кој одобрува кредити, или за заштита на техничка и ХТЗ заштита на вработените таму. Или критериуми што сме ги воспоставиле во градежништвото ако кредитираат градежништво, или критериуми што сме ги воспоставиле во земјоделството ако кредитира земјоделска дејност. Или критериуми што сме ги воспоставиле во изградба на сообраќајници, делови од сообраќајна мрежа. мала мрежа на локално ниво, можат општините да се задолжуваат и т.н., неznam како, тогаш ќе мора да ги запазат и тие стандарди. Значи, сите стандарди банката ќе мора да ги запазува ако се пропишува со закон и без да се запишат посебно во овој закон. Затоа мислам дека треба едноствено да отпадне, затоа што и без таа одредба во законот банката и сите други ќе мора да ги почитуваат останатите илјадници, стотици илјадници закони кои важат во оваа држава и мислам дека е повеќе одредба која има декоративно значење отколку било какво суштинско значење. Во исто време мислам дека со таква лодредба ги потценуваме другите работи кои банката треба да ги спроведува во некоја друга дејност, освен од екологијата и заштита на животната средина во врска со своето работење.

Бидејќи сум на мислење дека во член 2, банката за микрофинансирање треба да се основа за вршење на дејности кои што ќе ги вршат правни и физички лица, меѓутоа и за кредитирање на станбената изградба на физички лица сметам дека кај супервизорските стандарди треба да се додаде соодветно на тоа таму ако се прифати како амандман одредба која ќе ја лимитира банката исто како во став 3 и во став 2, колку треба да биде кредитната изложеност, просечна кредитна изложеност на банката колку може, колку не може да надмине. Соодветно на тоа, мислам дека треба и за станбената изградба, доколку се прифатат тие амандмани да се внесе критериум тука. Јас мислам дека би било добро, неznam Министерството за финансии и Владата што размислуваат, јас би бил среќен ако тоа го прифатат дека финансирањето и кредитирањето на станбена изградба на физички лица, кредитот на банката не може да надминува 30% од вкупната вредност на станбената инвестиција за да може банката да работи и на оваа област, која во Македонија сеуште е дејност во развој. Ние знаеме дека имаме хроничен недостаток на станбен простор, или пак ако просечно немаме недостаток на станбен простор во државата, тогаш е сигурно дека имаме многу дебалансиран станбен простор и дека голем дел од населението има недостаток од станбен простор, или недостаток од доволен станбен простор, а еден дел од населението има суфицит на станбен простор и затоа мислам дека би било добро да се овозможи банката да дава кредити и за индивидуална станбена изградба по критериумите кои ќе ги запази, како и за другите и евентуално ако нешто во тој амандман треба да се одработи од стручен аспект, што сега ние го немаме предвид би прифатила Министерството да понуди како да изгледа. На крај мислам дека претпоследниот член, членот 1 е еден од најконтраверзните членови за кој неznam зошто Владата се решила. Тоа е членот 12 кој вели дека членовите 4, 5, 6 и 7 од овој закон нема да се применуваат, или ќе престанат да важат после истекот од 2 години од влегувањето во сила на овој закон. Ако законот влезе во сила во мај, јуни 2002 година, значи дека тие одредби ќе престанат во јуни 2004 година, а тие одредби од член 4 до 7, колку што јас можам да разберам се точно одредбите за основање на банка. Сега, зошто Владата

нуди закон во кој, неznam или јас не можам нешто да видам и ми треба обрзложение, или пак мислам дека е апсурдна ситуацијата да се дозволи со законот формирање на вакви банки во наредните 2 години, а после тоа да не може да се основа банка. Или има нешто што не го познаваме во овој момент, но би требало да ни се образложи зошто е тоа така, инаку е апсурден членот. Ако има некое образложение кое не можеме да го видиме сега, се разбира дека ќе го прифатиме тоа.

Тоа се моите забелешки или размислувања по предлогот за донесување на закон и мислам дека би било добро Владата ако не прифаќа да одиме во две фази со овој закон, тогаш во најмала рака кога ќе заврши општата расправа да ги разгледа амандманите, па ан некое утрешен продолжение да излезе со став, а најмалку би сакал по автоматизам денеска Владата, претставникот на Владата да ги одбива амандманите а пратениците по автоматизам тоа да го подржуваат и како и се друго во овој Парламент да поминува така како што поминува.

Доколку за некои од овие размислувања добиеме аргументи, мислење кои сме ги немале предвид при поднесувањето на амандманите, ние ќе го прифатиме тоа и нема тие амандмани да ги ставиме на разгледување, ќе ги повелечеме, меѓутоа, се уште не можеме да добиеме сериозна аргументација зошто тоа така се прави.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Молам, дали некој друг бара збор?

За збор се јави господинот Милан Ставрев.

МИЛАН СТАВРЕВ:

Сосема накратко нешто да кажам во врска со дискусијата на колегата Поповски.

Јас никаде во законот не видов кредитирање на станбената изградба. Во тој случај се работи за специјален закон кој ќе се занимава и се занимава со инвестиции и кредитирање на стопански активности од мал обем. Станбената изградба сакале или не, ние мора да признаеме дека е од голем обем. Таа активност се остава на големите, малите банки, кредитните фондови, станбените задруги, односно можностите за формирање на такви институции. Пожелно е таков закон да има. Јас прв би се заложил да постои некоја банка за кредитирање на станбена изградба, но овој закон е за активности кои што се во

врска со стопански активности.

Што се однесува до членот 9, законодавецот се плашел да не го стави овој член, бидејќи имавме една страшна појава пред 10-15 години на таканаречена "прљава" индустрија во индискиот град Вупол, каде во недостиг на средства Индиската влада прифати кредит, инсталира една хемиска индустрија која направи ужасни штети неводејќи сметка за еколошките проблеми и стандарди што има Европа и Европската заедница.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Јас би сакал едно појаснување да дадам во врска со ова. Се надевам дека и кај амандманот ќе можеме да чуеме мислење на Владата, меѓутоа сега сеуште е општата расправа. Јас не мислам дека банките за микрофинансирање треба да даваат кредити за станбена изградба.

НИКОЛА ПОПОВСКИ: (Продолжение)

Меѓутоа, мислам дека треба да даваат кредити за станбена изградба на физички лица за свои потреби, што е многу различно. Значи, станбена изградба е кога големи претпријатија градежни градат големи згради неменети за на пазарот и ги продаваат. И тоа е кредитирање на станбена изградба. Не го предлагам банките за микрофинансирање тоа да го прават. Предлагам да кредитираат станбена изградба за физички лица за свои потреби, што е микрофинансирање. Што значи ако некој гради станови за на пазар, па макар и еден објект, не мора да се тоа станбени згради. Индивидуална куќа, меѓутоа, не за себе, за на пазар да ја продава, а има сега многу фирми кои тоа го работат, не спаѓа во ова. Меѓутоа, ако некој бара кредит за физичко лице а не претпријатие и ако е за свои потреби да може од банката за микрофинансирање на побара кредит и банката да може согласно законот да му одобри. ВО членот 10, мислам дека треба да се дополни, дека тоа неможе да биде повеќе од 30% од вкупната вредност на станбената инвестиција за свои потреби. Значи, сепак банката, пошто има критериуми јас тоа го размислував и ако Владата има поинакви стручни проценки, можеме да размислуваме, не е никаков проблем. Оттаму, не гледам дека е проблем господине Ставрев, затоа што ја исклучувам станбената изградба, не ми е намерата тоа, затоа што во станбената изградба се огромни инвестициите во државата, меѓутоа, неznam процентуално колку. Но, сигурен сум дека барем половината од нив, ако не и повеќе се одвиваат како станбена изградба за на пазар, а помал дел се одвива како станбена

изградба за свои потреби, што не е за на пазар и мислам дека тука треба да најде место и кажав зошто. Македонија има хроничен недостаток или хронично лоша распределба на станбениот простор, по семејства или по домаќинства, или таа градба уште долги години ќе биде предизвик на секоја наредна влада да обезбеди вода, струја, опстанок, да обезбеди и станбено опскрбување на своето население на поволен начин, а ние сеуште сме во фаза кога илјадници брачни парови, најчесто млади имаат проблем со станбената изградба и треба тоа да го потпомогнеме. Тоа е моето размислување.

Јас во врска со стандардите за заштита на животната средина не мислам дека членот е ако остане во законот од него ќе има штета. Никаква штета нема да има, меѓутоа, она што го мислам е дека исто така ќе нема и никаква корист. Апсолутно никаква корист и еве зошто мислам така. Затоа, подобро е да се избрише. Таму се вели: "во своето работење банката ќе води сметка за обезбедување на заштита на животна средина согласно законите на Република Македонија". Прашувам, што ако не води сметка, како ќе ја казниме, што ќе и направиме на банката. Ќе се реферираме на законот за животна средина.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Вие се јавивте по однос на она што го зборуваше Милан Ставрев, а не по однос на министерот. Ве молам останете во рамките на она што е пропишано со деловникот. Да не се расправаме понатаму.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Јас се јавив за дискусија. Добро, Милан Ставрев имаше за член 9 дискусија. Ние повторно ако банката не води сметка за животната средина како држава, како Влада ќе се реферираме на неа по однос на прописите за заштита на животната средина и ќе кажеме вие не водете сметка согласно законот за заштита на животната средина, за ова, ова и ова и затоа казните, санкциите се пропишани таму повторно. Значи овој член навистина мислам виси во воздух дека не може на него да се реферираат ни казнени одредби, нема, ни ништо. Затоа, мислам дека ако се избрише нема да има штета само го оптоварува текстот. Водењето сметка за заложи-бите и директивите на Европската Унија за заштита на животната средина и природата исто така кај нас не се никакви казнени дела. Тоа значи добра волја на банките тоа да го прават, меѓутоа, е пропишано со други закони, а пропишано е и со Уставот. Затоа, мислам дека е

повторување, може да остане, може уште десет вакви членови да се додадат, ќе се води сметка за заштита на животна средина или за банката ќе води сметка за сообраќај на безбедност, ако влезе во проекти за сообраќајници. Исто така ќе води сметка и за електроенергетска заштита, техничка заштита каде што има проток на струја ако влезе во кредитирање на нешто што има врска со енергија, производство и дистрибуција. Тие се пропишани стандарди со други закони. Тоа сакам да кажам и нема потреба еден да го издвоиме. Мислам дека тоа само го оптоварува текстот, не е никаков проблем.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Господинот Милан Ставрев.

МИЛАН СТАВРЕВ:

Се извинувам, но кога реков станбена изградба стриктно мислев на индивидуалната станбена изградба и можеби бев лошо сватен. Ова го реков во контекст на супервизорските стандарди, членот 10, став 3 во кој што вели дека кредитната изложеност односно кредитот не може да биде повисок од 10 илјади евра. Ако се предложи кредитирање на станбена изградба, тоа значи 10 илјади евра во сегашниве стандарди на станбена површина, некаде цирка 1000 марки по квадрат, а тоа значи кредитирање само на 20 квадрати. Сега тука ќе настане друга ситуација, чисто практично банкарска, веројатно, законодавецот и за тоа водел сметка, хипотека примарен, секундарен хипотекар и слично кое би излегло под контекстот на овој закон. Во тој контекст мислев, повторно велам, мислев и зборував за индивидуална станбена изградба. Ако не бев сватен еве барам да бидам сватен.

ТОМИСЛАМ СТОЈАНОВСКИ:

Повелете господине Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Се согласувам со господинот Ставрев тоа што го размислува, меѓутоа, јас имам различно размислување. Затоа, мислам дека овие разлики Владата треба да ги разгледа и да излезе со свое видиување, зашто е најризично да одиме со амандмани. Тие амблук ќе се прифаќаат или ќе се отфрлаат, нема да можеме да го чуеме размислувањето на Владата и да ги проучи тие работи. Инаку, заради тоа јас мислам дека треба за станбената изградба да има посебен шести став да се додаде што ќе каже дека надвор од тие критериуми за станбена изградба 30% максимум нека си обезбедат и сопствени средства. Меѓутоа, сега, имаме различни видувања и јас

мислам дека е подобро ова, господинот Ставрев можеби мисли поинаку, сепак што ќе рече мнозинството.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Со оглед дека никој не бара збор, го заклучувам општиот прет рес.

Бидејќи очигледно е дека немаме можност да одлучиме дали ќе одиме и по посебниот дел, ќе продолжиме по точка 12 од дневниот ред.

Минуваме на точка 12 - Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлог на законот и извештаите на работните тела на Собранието Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на законот.

Молам, кој бара збор?

За збор се јави господинот Димитар Бузлевски.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Владата.

Навидум станува збор за интервенирање во постојната законск регулатива со која што се уредени рамките на работа на трговските друштва од ситен обем, бидејќи се на се овој предлог за изменување и дополнување на Законот за трговски друштва упатува на четири измени. Но, кога човек би се заинтересирал од која природа се тие измени кои што се нудат или заради кои причиние се нудат вакви измени, тогаш со еден аналитички приод, кој што несомнено ние и го направивме во оваа сфера, може да се даде следната констатација дека една одредена сфера или одредено занимање кое што е термилошки прокламирано со Законот за трговски друштва, а посебно и допрецизирано со Законот за ревизија, која што проблематика се однесува на работењето на овластени сметководители ревизори или самостојни ревизори, неznam кој термин е посоодветен и двата постојат, констатацијата е дека навистина во овој дел е присутен хаос. Ова констатација елементарно ја извлекувам заради следното. Со Законот за трговски друштва во 2001 година е воспоставен начинот на кој што ќе се стекнува со звање овластен сметководител, ревизор и кое што звање треба да се добие од заинтересиран

субјект и организација, полатасе на испит пред Комисија формирана од страна на Советот на овластени сметководители, ревизори. Тој совет делува како самостоен орган во состав на Сојузот на сметководители, финансиски ревизори на Републик Македонија. Сето тао е во ред, затоа што со тој закон се даде преоден период согласно член 718 од Законот за трговски друштва да се овозможи постојните ревизори својата работа да ја извршуваат со Законот за ревизија 31.12.1999 година, а со Законот за трговски друштва во 31.12.2001 година. Тоа значи дека еден подолг период во Република Македонија дефакт постои вакум во извршувањето на ревизорските работи во Република Македонија. Тоа значи дека сите оние кои што се стекнале со сертификат за оба-вување на таа дејност, бидејќи времето на важење на таквиот сертификат е со ограничено дејство, до ограничен временски момент, сите ревизии кои што се направени во Република Македонија, се направени од неовластени ревизори. Тоа не е вина на тие кои што вршеле ревизаија. Вината е лоцирана во Министерството за финансии, вината е лоцирана кај министерот затоа што несоодветно се однесувал врз проблемите во оваа сфера или свесно сакал да ги задржи тие проблеми во таа сфера, за да има директна контро-ла врз таа сфера, што народно се вика дека станува збор за концентрација на моќ во една личност. Но, факт е дека нема валидност на сите извршени ревизии, затоа што Законот време до кога тие можат да вршат ревизија, до кога важи потпис и печат, така што се она што е направено после тоа, а ревидирани се сите правни лица, таканаречени големи правни лица, бидејќи законска обврска е да се изврши ревизија на нивните финансиски резултати или таканаречените завршни сметки се несоодветни. Тоа значи дека во Република Македонија немаме биланси на верифицирани од со закон овластени ревизори за фианнсиските резултати кои што се остварувале во периодот во кој што се вршени ревизии, а за кои што не важеше сертификатот за вршење на ревизија.

Согледувајќи ја оваа проблематика, Министерството еве понудило едно решение, со надеж дека ќе ги надмине состојбите во оваа сфера, додатно ги докомплицира. Јас имав прилика пред еминентен познавач на оваа проблематика да видам еден текст објавен во Проагенс, тоа е специја лизирана публикација во списанието Информатор, кое што кажува дека сметководствената професија и ревизорската професија во последниве две

три години е во заложнички статус. Заради тоа се ставени сите професионалци кои што се занимаат во оваа сфера во една трауматична состојба. А, професионалната организација во состојба на дезорганизираност и без какво било е да е влијание врз своите членови. Тоа доволно упатува на додатна аргументација за ова што претходно го кажав од компетентни лица, кои што цел работен век го имаат поминато во областа на едуцирање на сметководители, ревизори или воопшто на екокомисти. Така овие измени на кои што се задржувам, а кои што се нудат со Законот, дополнитено ја хаотизираат состојбата, со тоа што има една ваква формулација. "До донесувањето на прописите и актите согласно одредбите на членот 546-б и 546-г од овој закон, ќе се применуваат одредбите од Законот за ревизија кои се однесуваат на условите и начинот на стекнување на звање овластен ревизор и одземање на уверението за овластен ревизор". А, Законот за ревизија во член 38 вели: "Врз основа на привременото уверение од став 3 на овој член, овластениот ревизор може да врши ревизија најдоцна до 31 декември 1999 година. Сега, за 106-та седница, согледувајќи ја оваа проблематика, следејќи дека во Парламентот пред комисиите и во подготовката на оваа седница се поднесуваат амандмани, кои што ја корегираат ваквата состојба, Владата понуди и предлог на измени и дополнување на Законот за ревизија. Ние ги имаме за наредната седница тие измени. На никој во Република Македонија не му е јасно кои сертификати сега се важечки. Дали на оние 9 кои што положиле, дали...

Потпретседателе, со оглед на тоа што е многу важна оваа проблематика, а бидејќи нема претставник од Влада, јас нема повеќе да зборувам, ќе го задржам правото да зборувам во присуство на претставник од Владата.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Во право сте.

Претседателот рече дека ќе се врати за половина час и немам договор што ќе биде неможам да кажам.

(Пауза до 16,00 часот).

(По паузата седницата апродолжи во 16,50 часот, а со седницата продолжи да раководи претседателот на Собранието Стојан Андов).

СТОЈАН АНДОВ:

(Продолжуваме со работа)

Замолен сум од претставникот на Владата денес да не расправаме по точката

12 од дневниот ред, да ја оставиме расправата за утре кога ќе дојде и министерот за финансии и ќе даде објаснување.

Преминуваме на 13-та точка од дневниот ред - Предлог за донесување на закон за дополнување на Законот за сметководство, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

Собранието го усвојува Предлогот за донесување на закон за дополнување на Законот за сметководство.

Да провериме дали има доволно пратеници за да гласаме.

Молам службите да го утврдат точниот број на пратеници во салата.

(По пребројувањето од страна на службите).

Немаме доволне број присутни пратеници во салата, па затоа ве молам повикајте ги пратениците да влезат во салата.

(Во салата влегуваат пратеници)

Ве молам да утврдиме сега точен број на присутни пратеници во салата.

(Повторно пребројување од страна на службите).

Присутни се точно 61 пратеник.

Ве молам повикајте уште пратеници, а ние сега да гласаме.

Значи, на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува Предлогот за донесување на закон за дополнување на Законот за сметководството.

Ве молам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласале 68 пратеници, од кои 64 за, 4 воздржани и никој не гласал против.

Ве молам, да го провериме уште еднаш точниот број на присутни пратеници во салата.

Соберете ги картичките каде што нема присутен пратеник.

Ве молам, да не се злоупотребува гласањето.

(По пребројувањето од страна на службите)

Во салата сега се присутни 65 пратеници.

Ве молам, не важи гласањето, да гласаме повторно.

Сега од почеток, ве молам да го вклучиме механизмот за гласање и да гласаме.

(По гласањето).

Вкупно гласале 67 пратеници, од кои 63 за, 4 воздржано и никој не гласал против.

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на законот.

Ве молам да гласаме.

Гласале 66 пратеници, за гласале 62, воздржано гласале 4, никој не гласал против.

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на законот.

Отворам општ претрес по Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор?(Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор?(Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве молам, да гласаме.

Гласале 68 пратеници, 60 пратеници гласале за, воздржано гласале 7 пратеници, против гласал 1 пратеник.

Констатирам дека Собранието го дпнесе законот за дополнување на Законот за сметководство.

Ќе се вратиме сега на точките каде ни претстои гласање.

Да се вратиме на Третата точка-Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за банките, со Предлог на закон.

Продолжувам9 со претрес по текстот на Предлогот на законот. До тука застанавме минатиот пат кога ја разгледувавме оваа точка.

Претресот по амандманот на член 2, поднесен од пратениците Таки Фити, Никола Поповски, Димитар Бузлевски и Илија Илоски е заклучен.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласале 70 пратеници, од кои 20 за, 18 воздржано и 32 против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Претресот по амандманот на членот 9 за бришење на став 1, поднесен од пратениците Таки Фити, Никола Поповски, Димитар Бузлевски и Илија Илоски е заклучен.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласале 65 пратеници, од кои 19 за, 18 воздржано и 28 против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Претресот по амандманот на член 10 став 1, поднесен од пратениците Таки Фити, Никола Поповски, Димитар Бузлевски и Илија Илоски е заклучен.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласал 61 пратеник, од кои 14 за, 16 воздржано и 31 против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Претресот по амандманот на член 10 став 2, поднесен од пратениците Таки Фити, Никола Поповски, Димитар Бузлевски и Илија Илоски е заклучен.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласал 61 пратеник, од кои 13 за, 18 воздржано и 30 против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Претресот по амандманот на член 13 за менување на став 1, поднесен од пратениците Таки Фити, Никола Поповски, Димитар Бузлевски и Илија Илоски е заклучен.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласале 60 пратеници, од

кои 11 за, 17 воздржано и 32 против.

Ве молам службата да утврди точен број на присутни пратеници во салата.

(По пребројувањето)

Сега во салата присутни се 61 пратеник.

Ве молам да гласаме повторно за амандманот.

Вкупно гласале 58 пратеници, но добро, сега во салата е присутен 61 пратеник. Значи вкупно гласале 58 пратеници, од кои 6 пратеници гласале за, 22 пратеници гласале воздржано и 30 пратеници гласале против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Процедурално, има збор г-динот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Г-дине претседателе, врз основа на она што се случува на екранот, се сомневам во гласањето и барам поддршка од 10 пратеници за поединечно изјаснување.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали има 10 пратеници кои го поддржуваат овој предлог?

Има, 12 пратеници го поддржуваат предлогот на пратеникот Никола Поповски.

Ве молам, изведете поединечно гласање.

КАРОЛИНА ЧУКАЛИЕВА-ОГЃАНОВИЌ:

ЈОНУЗ АБДУЛАИ - ПРОТИВ
АБДУРАХМАН АЛИТИ - ОТСУТЕН
АБДУЛА АЛИУ - ОТСУТЕН
ЌАНИ АЛИУ - ВОЗДРЖАН
МИЛОЈКО АНГЕЛОВСКИ - ОТСУТЕН
СТОЈАН АНДОВ - ВОЗДРЖАН
КИРИЛ АНДОНОВСКИ - ОТСУТЕН
МАГДАЛЕНА АНТОВА-ВЕЛЕВСКА - ЗА
ЉУПЧО АНУШЕВ - ОТСУТЕН
АМДИ БАЈРАМ - ОТСУТЕН
ДЕМУШ БАЈРАМИ - ПРОТИВ
ФАДИЛ БАЈРАМИ - ОТСУТЕН
ДИМИТАР БАТКОВСКИ - ВОЗДРЖАН
МЕРСЕЛ БИЉАЛИ - ОТСУТЕН
ВАЛЕНТИНА БОЖИНОВСКА - ОТСУТНА
ЈОРДАН БОШКОВ - ОТСУТЕН
ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ - ЗА
АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ - ОТСУТЕН
СЛОБОДАН ГАРЧЕВСКИ - ПРОТИВ
ВАСИЛ ГАЏОВСКИ - ВОЗДРЖАН
МИХАЈЛО ГЕОРГИЕВСКИ - ВОЗДРЖАН
ТРАЈКО ГЕШОВСКИ - ОТСУТЕН
АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ - ЗА
ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ - ОТСУТЕН
ПЕТАР ГОШЕВ - ОТСУТЕН

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ - ПРОТИВ
ЗАМИР ДИКА - ПРОТИВ
ВАНЧО ЃОРГИЕВ - ОТСУТЕН
ИЛИЈА ЃОРГИЕВ - ОТСУТЕН
ФАТМИР ЕТЕМИ - ВОЗДРЖАН
ВАСИЛ ЕФТИМОВ - ПРОТИВ
НАСЕР ЗИБЕРИ - ОТСУТЕН
ЉУБИСАВ ИВАНОВ СИНГО - ОТСУТЕН
МИРКО ИВАНОВ - ОТСУТЕН
ИЛИЈА ИЛОСКИ - ОТСУТЕН
ДЕЛЧЕ ИЦКОВ - ПРОТИВ
ЖАРКО ЈАНКОСКИ - ПРОТИВ
НИКОЛАЈОВАНОВ - ВОЗДРЖАН
ВЕСНА ЈОВАНОВСКА - ПРОТИВ
МАРИКА ЈОРДАНОВА - ВОЗДРЖАНА
НАЗМИКАДРИУ - ОТСУТЕН
РАДОМИР КАРАНГЕЛЕСКИ - ОТСУТЕН
ЖАРКО КАРАЏОСКИ - ПРОТИВ
РЕНАТА КЕРПИЧОСКА-БОШЕСКА - ПРОТИВ
МИТКО КИРОВ - ПРОТИВ
ЛАЗАР КИТАНОСКИ - ОТСУТЕН
САВО КЛИМОВСКИ - ОТСУТЕН
СТОЈАН КОВАЧЕСКИ - ЗА
ЧЕДОМИР КРАЉЕСКИ - ПРОТИВ
ИЛИЈАЛАЗАРОВ - ПРОТИВ
ГОРАНЧОЛАЗОВ - ОТСУТЕН
БИЛАЛ ЉУТФИИ - ВОЗДРЖАН
ЈАНИ МАКРАДУЛИ - ОТСУТЕН
ВАСЕ МАНЧЕВ - ВОЗДРЖАН
НАТАЛИЈА МАРКОВИЌ-ДИМОВА - ОТСУТНА
ЃУЛИСТАНА МАРКОВСКА - ВОЗДРЖАНА
ДЕСПИНА МАРКОВСКА - ПРОТИВ
ЗВОНКО МИРЧЕСКИ - ЗА
ДРАГАН МИТЕВСКИ - ОТСУТЕН
КИРИЛ НАСТЕСКИ - ОТСУТЕН
РУБЕНС НАУМОВСКИ - ОТСУТЕН
ГОРАН НЕВЕНОВСКИ - ОТСУТЕН
ЉАТИФ ПАЈКОВСКИ - ОТСУТЕН
АЛЕКСАНДАР ПАНДОВ - ПРОТИВ
ВАНЧО ПАНЧЕВ - ПРОТИВ
ИЛИЈА ПЕМОВ - ПРОТИВ
ТИТО ПЕТКОВСКИ - ОТСУТЕН
ЧЕДО ПЕТРОВ - ОТСУТЕН
ТОМИСЛАВ ПЕТРОВСКИ - ОТСУТЕН
АЗИС ПОЛОЖАНИ - ОТСУТЕН
СТОЈАН ПОПОВ - ОТСУТЕН
ЉУБОМИР ПОПОВСКИ - ЗА
НИКОЛА ПОПОВСКИ - ЗА
ИЛИЈА ПРАНГОСКИ - ПРОТИВ
ИСМЕТ РАМАДАНИ - ОТСУТЕН
ЉУПЧЕ РИСТЕСКИ - ОТСУТЕН
НЕНАД РИСТОВСКИ - ОТСУТЕН
АЦЕ САЈКОВСКИ - ОТСУТЕН

АСЛАН СЕЛМАНИ	- ЗА
БОРЧЕ СИБИНОВСКИ	- ПРОТИВ
ВАНГЕЛСИМЕВ	- ЗА
РИСТО СПАНАКОВ	- ВОЗДРЖАН
КРАЛЕ СПАНЧЕВСКИ	- ПРОТИВ
ЃОРЃИ СПАСОВ	- ОТСУТЕН
МИЛАН СТАВРЕВ	- ВОЗДРЖАН
НАЌЕ СТОЈАНОВСКИ	- ОТСУТЕН
ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ	- ПРОТИВ
ВОИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ	- ПРОТИВ
БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ	- ОТСУТЕН
ЗЛАТКО СТОЈМЕНОВ	- ЗА
ВЛАДО СУГАРЕВСКИ	- ПРОТИВ
ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ	- ОТСУТЕН
РИЗВАН СУЛЕЈМАНИ	- ОТСУТЕН
МУХАМЕД ТАИРИ	- ПРОТИВ
АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ	- ВОЗДРЖАН
МЕВЉАН ТАХИРИ	- ОТСУТЕН
МИТКО ТИЛЕВСКИ	- ВОЗДРЖАН
ЃОРЃИ ТОДОРОВ	- ЗА
РИСТО ТОДОРОВ	- ЗА
ПАВЛЕ ТОДОРОВСКИ	- ВОЗДРЖАН
ПАНДЕТОМОВ	- ПРОТИВ
КОЦЕТРАЈАНОСКИ	- ПРОТИВ
ГОРАНЧО ТРАЈКОВ	- ПРОТИВ
ТАНАС ТРАЈКОВСКИ	- ОТСУТЕН
АЛЕКСАНДАР ТРПЕВСКИ	- ПРОТИВ
БОРИСЛАВ ТРПОВСКИ	- ОТСУТЕН
СЛОБОДАНЌОСЕВ	- ВОЗДРЖАН
ТАКИ ФИТИ	- ОТСУТЕН
АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ	- ВОЗДРЖАН
ИЛЈАЗ ХАЛИМИ	- ОТСУТЕН
БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ	- ОТСУТЕН
СЕЈФЕДИН ХАРУНИ	- ОТСУТЕН
КАСТРИОТ ХАЦИРЕЌА	- ОТСУТЕН
БРАНКО ЦРВЕНКОВСКИ	- ОТСУТЕН
МИЛАНЧО ЧЕРКЕЗОВ	- ОТСУТЕН
ВАНЧО ЧИФЛИГАНЕЦ	-ОТСУТЕН
АРБЕН ЏАФЕРИ	-ОТСУТЕН
АЛИЈА ШАХИЌ	-ОТСУТЕН
РАДМИЛА ШЕКЕРИНСКА	-ОТСУТНА
Дали има некој кој не го искористи своето право на гласање?	
ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ	-ПРОТИВ

СТОЈАН АНДОВ:

Гласале вкупно 60 пратеници.

Затоа ве молам нека влезат пратениците ко салата да можеме да изведеме важачко гласање.

Молам нека влезат пратениците во салата.

Се јавува г-динот Чедомир Кралевски, процедурално.

ЧЕДОМИР КРАЛЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници.

Пред малку бевме сведоци на еден еклатантен пример како се опструира работата на ова Собрание.

Имено, пратеничката група, односно координаторот на пратеничката група на СДСМ, побара поддршка од 10 пратеници, кои ќе дадат поддршка бидејќи се сомневаше во гласањето, во исходот од претходното електронско гласање.

Меѓутоа, сега сме сведоци и новинарите и македонската јавност може да види и камерите можат добро да покажат, дека има само четворица пратеници од СДСМ. Наидовме на драстичен пример, како ќе опструира работата во Собранието.

Инаку, да напомам дека се работи само за законот за изменување и дополнување на Законот за банките, што е неопходен услов и предуслов за продолжување на преговорите со ММФ. Нека суди македонската јавност, кој ја опструира работата во Собранието.

СТОЈАН АНДОВ:

Ги молам пратениците да влезат во салата.

Има збор г-динот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Г-дине претседателе, почитувани пратеници,

Сакам да реагирам на ова што г-динот Чедомир Кралевски сега само што го соопшти. Сакам да го соопштам следново: Вчера одржа неговата партија Прес конференција, на која се пофали дека министерот Љубе Бошковски е избран од пет партии, кои имаат 90 пратеника во Парламентот и сега сакам да го потсетам г-динот Чедомир Кралевски дека ако тие партии имаат 90 пратеници во Парламентот, нека не се доведуваат во позиција да зависат од петте гласа на СДСМ, нивните закони. Ако сакате толку да го донесете законот за банки, наместо да се обвинува СДСМ за присуство какво што имаат, обвинете се самите себеси зошто од 90 пратеника немате мнозинство. Ние сме противници на законот за банки од причини што ги сопштивме во дводневна расправа, што со тој закон се сака да се направи. И од тие причини исто така, сакам да ви соопштам дека и ние како опозиција имаме комуникација со ММФ. ММФ не е консултиран за законот за банки, ниту за законот за микрофинансирање и за други закони воопшто и се чудат, дури и од нас побараа да им доставиме што во тој закон се

менува. И ние им доставивме. Ке треба да си ги прегледаат очигледно, така што да не ја мамат македонската јавност, а ние немаме намера да држиме кворум, за да носите закони со кои ја подјадувате македонската економија. Напротив, сакаме да ви дадеме до знаење дека нема да служиме за потпора на закони со кои не се согласуваме.

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам повикајте ги пратениците да влезат во салата. Молам сега да утврдиме точен број на присутни пратеници.

Има збор г-динот Чедомир Кралевски, процедурално.

ЧЕДОМИР КРАЛЕВСКИ:

Почитувани колеги се извинувам за што уште еднаш ќе си земам за право во една процедурална реплика му одговорам на г-динот координатор Никола Поповски, бидејќи добив информација дека токму од ММФ е инсистирано да се донесе законот за изменување и дополнување на Законот за банките и тие на време се информирани за овие измени и тие се дури иницијатори за ваквите измени. Според тоа, тоа што го рече г-динот Никола Поповски не држи.

СТОЈАН АНДОВ:

Добро, меѓутоа тие работи се кажуваат во дебата.

Има збор г-динот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Јас не би сакал да земам збор меѓутоа, имам право кога некој лично ќе ме нападне, како координатор на пратеничка група и првиот и вториот пат да одговорам на тоа, затоа што ќе се стекне впечаток дека е така.

Г-дине Кралевски, ние комуницираме со ММФ и ќе ви соопштиме веднаш дека пратеничката група на СДСМ ќе биде среќна до колку нашата држава постигне спогодба со ММФ и постигне договор за аранжман. Меѓутоа, ние гледаме дека нашата Влада неможе да постигне спогодба со ММФ, не заради нас, туку заради политиката која Владата ја води. И воопшто, немаме намера да се објаснуваме со Влада, која со ММФ тешко постигнува договор. Инаку оваа Влада сите аранжмани од своето основање 1998 год, до денеска со ММФ, или ги постигна, или ако ги постигна ги прекина во меѓувреме. Така што, нема ниту еден почнат и завршен аранжман со ММФ. Тука опозицијата не ви е виновна. И воопшто, јас ви кажувам за сите закони што

ќе доаѓаат, за кои ние не сакаме да се донесат од причини што се штетни законите, не мислиме да ви помогнеме на тој начин што ќе седиме, а вие со 42 гласа ќе ги носите законите.

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам, повикајте ги пратениците да влезат во салата.

Бидејќи не можеме да продолжиме со работа вака, ќе оставиме за утре во 11,00 часот.

(седницата прекина со работа во 17,30 часот).